

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izjave vsak četrti in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četiri leta 150 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

7. Inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 24 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 16 vin. Za vsakratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Nekoliko misli o kmetiskem stanu.

Priobčil A. Kosi, šolski ravnatelj.

O veliki važnosti kmetkega stanu, oziroma poljedelstva, vobče se pač menda nikoli ni toliko govorilo in pisalo, kakor uprav sedaj v času svetovne vojske. In najsi se tudi ne govori in ne piše o kmetu toliko javno, kolikor bi se imelo o njem povedati, vendar se vsaj na tihem priznava veliki pomen onega stanu, ki

ne boji se dneva teže,
ki orje, seje in sadi,
gospodi mestni kruha reže,
ovočje sladko ji deli.

Ker se kmet ne gleda rad kakor kaka nečimur-na mestna dama, dolgo v ogledalo, marveč se tu ali tam le tako površno ozre vanj, zato naj v naslednjem tudi nakratko predočim nekoliko sličic iz njegovega življenja in delovanja, morda se da tu ali tam kaj popraviti, morda zapazi na sebi in na svojem stanu kako hibo, ki ni prirojena in se da odstraniti. Ako bom s svojim kratkim spisom, v katerem se dotaknem tudi drugih činiteljev, ki zdrav razvoj kmetkega stanu pospešujejo ali ga ovirajo, v tem ali onem oziru kaj koristil, dosegel sem ž njim, kar sem nameraval.

Kmetijstvo je glavni stebel človeškega življenja in obstanka narodov; ono je živi in neusahljivi vir, iz katerega zajemajo narodi in države vedno novo moč, po katerem se spopolnjujejo in pomlajujejo.

Kmetki stan nas varuje lakote in pomanjkanja in je najbolj naravna pot do blagostanja. Resnico teh besed nam potrjuje dovolj krepko sedanja svetovna vojska.

Komur je mar sreča človeštva, v komur tli iskra ljubezni do bližnjega, komur je blagor domovine in hoče povzdignuti njeno veljavo, čast in slavo, ta bo ostal vedno največji prijatelj onih ljudi, ki nam v potu svojega obraza pridružujejo vsakdanji kruh.

Sedanja vojska je že pa še bo uverila o veliki važnosti kmetkega stanu tudi one kroge in člane človeške družbe, ki še do sedaj tega niso pojмили.

Kdor je s paznim očesom motril naše družabne razmere, moral je s strahom opaziti, da je kmetki stan v poslednjem času vedno bolj propadal in biral, da se je pogrezoval v neznosne dolgeve, s kratka: pred letom še zdravo in krepko telo kmetkega stanu je začel razjedati črv, ki mu je pretel s pegubo.

Vzroki, zakaj kmetki stan propada, so zunanji in notranji. K zunanjim vzrokom prištevamo n. pr. vremenske neizgode, kakor toča, povodenj, mraz itd., ki ponekod leto za letom uničujejo kmetu njegove pridelke ter mu tako jemljejo veselje do dela. Naravno je, da postane kmet, ako vidi, da njegovo trudapolno delo le malo ali nič ne izda, sčasoma nezadovoljen, in obupen. Posledica tega pa je, da se pobit in potrta uda nemili usodi: mladi ljudje, bodisi njegovi svojci ali drugi, videč in čuteč kmetovo nezadovoljnost in obupnost, si iščejo lažji kruh, silijo trumoma v mesta ter se posvetijo drugemu, ne pa kmetiskemu stanu.

Z begom mladih ljudi s kmetov v mesta trpi kmetki stan radi tega neizmerno škodo, ker izgubi kmet s tem najboljše in najzanesljiveše delavne moči. Zato je tako težko dobiti zanesljive in zveste posle in oni, ki so kmetu na razpolago, zahtevajo neprimerno visoke plače, ne čutijo z gospodarjem, marveč hodijo zvečine svoja pota.

Med notranje vzroke propadanja kmetkega stanu računamo v prvi vrsti premajhno izkušnost mladih ljudi, ko jim stari izročajo gospodarstvo. Stari ljudje, boječ se za svoj obstanek, zahtevajo prevelike izjemke, mladi pa v nadi, da bode gospodarstvo vrglo dovoli dobička za njih in za starce, se lahkoverno udajo in ako potem potrkajo na vrata mladega gospodarja razne neizgode, da gospodarstvo ne gre gladko naprej, je nezadovoljnost tukaj. Stari zahtevajo: Daj mi, kar mi gre! mladi pa reko: Nimam!

K nadaljnim vzrokom, zakaj kmetki stan propada, je zlasti pri nas Slovencih, premajhna izobrazba kmetova v gospodarskih rečeh. Dočim drugi stanovni veselo napredujejo in uporabljajo pridobitve novejšega časa, hodi naš kmet z majhnimi izjemami po starih, izhojenih potih ter se drži gesla: O vak so naši starci delali, pak so vsega mnogo imali!

Z ozirom na zahtevo po kmetki naobrazbi bo treba tudi preosnovne ljudske šole na kmetih. Četudi

je upravičena zahteva, da imej ljudskošolski poduk značaj splošnosti, vendar se je treba pri pouku mladine ozirati tudi na potrebe njenega prihodnjega poklica.

Ne imeli bi prav, ako bi trdili, da se omika po novodobni šoli ni povzdignila, a z vso resnostjo si upamo trditi, da ni bilo prav, da se v šolskem zakonu leta 1869 v učnem načrtu za ljudske šole ni delala razlika med kmetskimi in mestnimi šolami.

Kmetkim šolam bi se moralo že po oblastvenih predpisih in naredbah nuditi več prilike, vzbujati v mladih ljudeh ljubezen do kmetkega stanu in njegovega dela. Na misel mi prihajajo tukaj resnične besede, ki jih je izpregovoril v tem oziru l. 1883 grof Belcredi v državnem zboru na Dunaju. Ta mož pravi: „Gotovo je jako važno, da se mladini že pri prvem pouku položi v srce kal zadovoljnosti, da postane zadovoljna in srečna v svojih razmerah v tistem poklicu, ki si ga bo večina izvolila.“

Uprav, ko to pišem, mi pride v roke prva številka letošnjega „Mira.“ Ondi čitam besede, ki so mi takorekoč iz srca govorjene. Dotični pisec — gotovo dober poznavatelj kmetških razmer — izjavi: „Novodobna šola na kmetih naj že v mladih sreih vaškili širok veepi iskreno ljubav do domače grude, do očlove kmetke hiše. Potem bodo taki otroci tudi raje ostali doma. Z veseljem se bodo poprijeli domačega kmetkega dela, ponosni bodo na svoj kmetki stan, in le malokateri bode — prisiljen — zapustil očelov dom, iskal srečo v velikomestnem življenju.“

LISTEK.

Vojni spomini.

(Napisal Januš Holan.)

(Dalje.)

Krog in krog gradu je bila zasajena gosta, trnjeva živa meja, ki je imela samo dva, precej ozka prehoda. Pri sprednjem preseku žive meje se je kar trlo kozaskih jezdecov na mršavih kljusetih, vsak je hotel biti prvi na grajskem dvorišču. Seveda, ti muštačasni rogovileži so se rili med seboj in za nekaj minut tako zagostili uho, da prav nobeden ni mogel ne naprej in ne nazaj. To njihovo suvanje, medsebojno psovanje in prerekanje za prednost je bila moja rešitev. Bosonog, s čevlji v roki sem čakal v tretju groznih gostov, ki me bodo pobili in povrh še iztaknili oči. K Bogu sem obupno vzdihnil. Od zadaj je peketnilo po grajski stezi. Pred menoj je prestrašeno zašudeno postal avstrijski dragonec, sedeč v sedlu in drugega konja vodeč praznega za uzo. Spogledala sva se, razumela brez besedice in jaz sem z misovo maglico planil na praznega konja.

Z bosimi nogami sem se tesno oklenil konjskega trebuha in v valovitih skokih sva izginila hitro iz grajskega dvorišča na cesto. Kozaki so zapazili ta pobeg. Parkrat je počilo za nama, krogle so frkale mimo ušes. Nekaj jezdecov jo je ubralo za nama, slišati je bilo naglo udarjanje kopit. Trdo sem stisnil čevlje v roki, moj spremljevalec je pa poteg-

nil sabljo in ubrisal s platiščem po konju, da bi ga pognal v hujski dir. Konjske noge so se dotikale komaj tal, tako sva drvila po cesti. Dragonec pred menoj in jaz za njim. Preganjanci so vpili za nama; cepet njihovih konj mi je udarjal vedno razločnejše in bliže na uho. Ozreti se nisem mogel. K Bogu sem valvil vzdih, da bi mrcine le streljale ne. Cesta se je vila precej časa ravno in ta plan mi je v diru šepetal smrt in izgubo oči!

Od židovske gostilne ob cesti se je naenkrat tu odcepljala na desno poljska, ozka steza.

„Na desno!“ sem viknil dragoncu in konjska kopita so planila na travnato-mehka tla. Kakih tisoč korakov od ceste je rastlo na močvirnatem travniku prilikavo jelšje in visoka trstika. V to naravno krite sva se spustila in smuknila s konj. Blato je plusknilo kvišku, pa počenila sva oba močno utripajočih src. Znoj nama je kar lil s pereče razgretih obrazov, prsi so lovile sapo in noge so se tresle v grozni negotovosti: so li naju kozaki spasil ali ne? Nekaj hrabrejši dragonec je pobulil med trstikami in mi šepnil:

„Jih ni videti, zdivjali so gotovo naravnost po cesti.“

Poltema je obšla ravan in močvirje ter naju, uboga begunca, varno prikrila preganjalcem. Blatne noge sem si obrisal ob trstike in obul čevlje, ki jih na begu, hvala Bogu, nisem izgubil.

Sedaj se le sem rešitelju krepko stisnil roko s toplo zahvalo, da me je rešil gotovega jetništva in smrti. Povedal mi je, da služi pri divizijski kavaleriji. Tudi on je počival utrujen v hlevu pred gradom, ko so pridrveli v mestece kozaki. Meni podar-

jenega konja je že nasedlanega ujel na grajskem vrtecu. Pojasnil mi je, da sem jaz moral spati nad 8 ur in naši so ostavili Glynjane kmalu popoldne.

Med temi pomenki je sililo v ospredje drugo vprašanje: Kam pač iz tega močvirja? Kje dobili naše čete? Dragonec je silil nazaj na cesto, a temu pa sem se jaz odločno protivil in obveljala je moja. Konja sva težko izvlekla iz močvirja in stopala peš po v temo zavitem travniku, neznano kam.

Čez nekaj časa sva zajahala in pustila konja stopati, kamor sta hotela, da je le šlo naprej. Na tej planjavi ni bilo žive duše, ne bajte, niti luč kakega ognja ni zabliškala od nikoder. Ta ježa v vedno gostejši temi, brez najmanjšega kažipota, v golo negotovost, je bila zame nekaj groznega. Govorila nisva nič, se tudi nobenemu ni ljubilo. Konja sta stopala prepočasno, pognala sva jih bolj na desno in v trab.

Dolgo časa sva jezdila v diru. Daleč na desno se je tupašam nekaj trenutno posvetilo. Zdirjala sva v tej smeri. Luč je švigala vedno gostejše in razločnejše.

„Če je luč, so ljudje, naj bo že kdor hoče“, je menil dragonec ter se urneje pognal žival. Res, dobila sva ljudi, še avstrijske vojake, ki so užigali vžigalice in skušali na straži podnetiti ogenj v zabavo in kratek čas. Povedali so nama, da kake pol ure oddod, če jezdiva naglo, prideva do gradišča, koder nočuje divizijski štab.

Dragonec je zavrnil od veselja; zdirjala sva naprej do gradu, do divizije. Cilj bega sva hitro dosegla. Dragonec je v grajskem hlevu dobil svoje tovaršice, jaz sem se napotil med častnike, da povprašam po svojem regimentu. Gospodje še pozno v noč!

ameriške so smernice, povdarja Wilson, toda po njegovem preverjenju je v njih rešitev tudi za Evropo. Temeljno načelo slove: enakost pravic za vse narode, najsi bodo veliki ali majhni; svoboda in samodoločba vseh narodov; vsak narod naj živi tako, kakor sam spozna za pravo in dobro. To je staro izročilo ameriške politike, bolj rečeno politike Zedinjenih držav Severne Amerike. Znano je pod imenom: Monroeov nauk. Monroe je bil od leta 1817 do 1825 predsednik Zedinjenih držav ter je proti takrat zvezanim Rusiji, Prusiji in Avstriji, ki so se hotele vmešavati v ameriške zadeve, zaklical: Amerika Amerikancem! Ameriško ljudstvo si bo samo določilo svojo usodo. To načelo o svobodi in samodoločbi narodov, ki ga Wilson imenuje Monroeovo, pa se tudi lahko označuje za Wilsonovo, smatra Wilson kot odresilno za Evropo.

Osrednji vlasti — Avstrija in Nemčija — se ne marata pripraviti o tem, ali je to načelo na splošno veljavno ali ne, temveč oni ga dejansko izvršujeta. Dokaz za to je proglašanje samostojne Poljske, kateri bo sledila samostojna Albanija.

Albanija Albancem, to je glavna misel, ki prešinja oklice, ki ga je te dni izdal c. kr. avstrijski poveljnik v Albaniji, in sicer o priliki obletnice, ko so avstro-ogrski čete stopile na albansko ozemlje. Avstrija se je, tako povdarja avstrijski poveljnik, vedno trudila, da brani edinost albanskega ljudstva in celotnost albanskega ozemlja. Temu nasprotuje stari lokavi sovražnik, ki je kmalu po izbruhu svetovne vojske vpadel v Albanijo. Pa le majhna manjšina, to bodi povedano v čast Albanije, se je našla, ki se je na izdajalski način pridružila vsiljivcem. Velika večina je ostala zvesta Avstriji, ki se je vedno potegovala za obrambo Albanije. Avstrija je prišla v deželo kot rešiteljica. Avstrijske čete, katerim so se pridružili mnogi izmed najboljših in najpogumnejših Albancev, ne stremijo za drugim, nego za tem, da porazijo sovražnike ter da popolnoma osvobodijo albansko deželo.

Avstrija namerava, braneč podedovano vero, govornico in narodno posebnost albanskega ljudstva, dati deželi urejeno upravo. Ta uprava naj albansko ljudstvo, ki je vsled dolgotrajnih zmed v omiki in v gospodarskem razvoju zaostalo, pripravi in vzgoji za to, da more kmalu izvrševati pravico samouprave, ki mu pristaja. Ko bodo dani vsi pogoji za deželno avtonomijo, bo Avstrija nemudoma vpostavila albansko samoupravo ter tudi potem samostojni deželi ne bo odtegovala svojega varstva.

O miru.

Vprašanje o miru, enkrat izproženo, teče naprej. Teče sicer zelo počasi in komaj vidno, teče pa vendar. Njegov tok zavirajo naši sovražniki, ki skoraj enoglasno zatrjujejo, da tako dolgo, dokler ne dosežemo zmage nad Nemčijo in z njo zvezanimi državami, sploh ne stopijo v mirovna pogajanja.

Wilson, severoameriški predsednik, se v javnosti mnogo trudi za mir! A mož je po rojstvu in mišljenju Anglež in vsi njegovi mirovni predlogi so več ali manj tako prikrojeni, kakor je po godu Angliji in njenim zaveznicam. Wilson n. pr. govori o potrebi popolne svobode in enakopravnosti vseh narodov. Njegov prijatelj četverosporazum pa hoče, da bi prišli n. pr. južnoavstrijski kraji, kjer prebivamo Slovenci in Hrvati, pod Italijo. Kako skrbi Italija za Slovence, spričuje zgodovina tlačenih beneških Slovencev.

Na Wilsonovo poslanico severoameriškem senatu, o kateri smo zadnjič poročali, se je oglašila ce-

la vrsta glasov iz raznih držav. Značilno je, kako odgovarja angleški minister Bonar Law na Wilsonovo sporočilo. Na nekem shodu v Bristolu je rekel ta minister med drugim: Wilsonov cilj je sedaj, doseči mir in ga za bodočnost zavarovati. Toda če presojamo vprašanja, ali se ne more doseči mir po potih, ki jih predlaga Wilson, nikakor ne moremo pozabiti prošlosti. Neposredno po izbruhu vojne so Nemci pometli v stran vsako sled meje, ki preprečuje vojne grozote, razirali so pogodbe, katere so v miru sami podpisali, polagali so v odprtem morju mine, izvršili na morju in na kopnem vsakršne zločine proti haški mednarodni pogodbi. Vojevali so se proti ženam in otrokom in podanike nepristranskih držav so ravnotako brezobzirno pobijali, kakor svoje sovražnike. V tem trenutku se nahajajo na tem, da odvedejo prebivalstvo osvojenih ozemelj v suženjstvo in kar je še hujše, oni silijo podložnike svojih sovražnikov (Poljake) k temu, da zagrabijo za orožje proti lastni deželi. Nastopiti moramo druga pota, ako hočemo v bodočnosti zasigurati svetu mir. Nemško ponudbo, da naj se pričnemo pogajati, smo odbili, ne iz veselja osvajanja ali iz pohlepa po slajni zmagi, nismo je odbili iz sovražne zavisti ali maščevalnosti, ampak, ker bi bil mir, ki bi se sedaj sklenil, mir, ki bi temeljil na nemški zmagi in tako bi bil mir, ki bi pustil nezlomljen vojni stroj in mi bi ostali na polpoti za uspehom njihove obkrožitve. Mir bi pustil stroj v rokah istih, ki so se že cele rodove pripravljali na vojno, ki bodo pričeli z istimi pripravami in izbrali njim pripravi trenutek, da poženo svet v nov vrtinec ki ga sedaj doživljamo. Naš cilj je isti, za katerim teži Wilson. Zato se borimo in žrtvujemo naši sinovi in bratje svoje življenje. Srca našega naroda hrepene za mirom. Za mirom težimo, ki nas privede nazaj dobro ohranjene, kar pomeni, da tisti, ki se ne vrnejo, niso zastoj žrtvovali svojega življenja.

Tako angleški minister. Angleški, francoski in italijanski listi pišejo pohvalno o zadnji Wilsonovi poslanici o miru. Nemški listi pa so sprejeli ta nov Wilsonov korak precej hladno ter očitajo vladi Zedinjenih držav, da z besedo dela za mir, v dejanju pa podpira vojsko, ker Severna Amerika četverosporazumu še vedno prodaja orožje in strelivo. Spričo tega povdarjajo nemški listi, da je treba vojsko nadaljevati do končne zmage. Sovražnikom, ki hočejo Nemčiji odtrgati Alzacijo, Lotaringijo in one dele Pruske, kjer prebivajo Poljaki, boj na življenje in smrt!

Nemški vojni minister Stein je z ozirom na Wilsonove mirovne korake izjavil: Le zmagovalec bo mogel narekovati odločilen mir. Mi (Nemci) se moramo bojevati naprej in moramo dobečevati vojno, ne da bi trenili z očesom, do zmagovitega konca. Ta duh vlada tudi v vsej armadi. Ako menijo naši sovražniki, da je Nemčija s svojimi rezervami že sedaj pri kraju ali da se bliža kraju in ako stavijo na to svoje nade, bodo silno razočarani. Mi delujemo v najožjem stiku z avstro-ogrskim, turškim in bolgarskim vojnimi ministrstvom. Pri tem pa ne podcenjujemo sovražnika, temveč skušamo izslediti, kje je najbolj močan ter ga tam poraziti.

Oglasil se je tudi srbski ministrski predsednik Pašić, ki je glede na dosedanje mirovne korake rekel sotrudniku francoskega lista „Petit Parisien“ naslednje: „Trenutno ne ločim zaveznikov in Srbov nobeno vprašanje. Kadar bo prišel čas, da se bo razpravljalo o vseh tekočih vprašanjih, bomo po mojem pripravljeni naši rešitev, ki bo ugodna bodočnosti skupnosti zaveznikov. Želimo, da bi bodoči mir dolgo trajal. Da se bo mogel doseči, morajo zavezniški (četverosporazum), če zahtevajo, naj se reši narodno načelo, s v o j e ž e l i j e o m e j i t i, k e r b i p r e n a -

Albanija Albancem.

Predsednik Wilson je v svoji poslanici ameriškem senatu obrazložil nazere, po katerih bi Evropa prišla do trajnega miru. Ameriška so ta načela in

niso spali, ampak pisali, risali in brskali po kartah. Prijazno so me sprejeli, poslušali mojo zgodbo in me po vojaški navadi pogostili s tečnimi ostanki večerje. Jedel sem hlastno kot volk, saj moj želodec že dva dni ni ničesar prekuhal razen vode. Povpraševal sem se po svojih tovariših, a vsi so nevedno odkimali z glavo.

Spal sem do jutra na dveh stolih. Pri odhodu so me povabili, naj jezdim z njimi, bom že kje iztaknil svoj polk Stražmojster mi pripelje konja s pripomo:

„Gospod, s tem krampom pač ne boste prišli daleč. Le poglejte, še odeje nima pod sedlom; dobil vam bo žuljave obtiske in obtičal na cesti.“

Dobri mož me je še poučil, da je v selu Gaje divizijski tren. Tjekaj moram na vsak način, da dohim konju potrebno koco. Na karti sem si še pogledal to Gaje, bilo je saporarstvo daleč. Hočeš nočeš moraš! Krenil sem sam na konju proti že omenjeni vasi. Dobro je zadel stražmojster, ko je nazval zaničljivo mojo žival „krampa.“

Konj je bil res dobesedno ničvreden kramp z vsemi mogočimi hibami in slabimi lastnostmi. Mrha je vedno neumno-radovedno bulila naokrog, ni ga bilo moči pognati v trab. Preklesil sem ga iz jeze po zdeseti in rebrih, a pri krepko padajočih batinah je pobrcaval in obstal nepremično na mestu. Staljivec je bil, mrha suboljiva!

Dolgo me je pustil, da sem se mazal z jezo in potrpežljivostjo, predno je samovoljno krevsnil malo naprej. Radi upravičenih kletvic na tem potu se bom še do dobra vial; Bog mi grebe odpusti, kaj pa ti sem hotel drugega. Stopal sem po prašni poti le ko-

rakoma, kot bi prevažal šmir. Srečaval sem le posamezne jezdece, ki so drveli mimo v trabu. Moje klusje je povohnilo za vsakim konjem, zapaketnilo nekaj sto korakov v dir za njim, a nato zopet postalo in tako preklicano neumno bulilo ter potrepalo z očmi. Presodil sem ga, da je v mirnih časih vozil v paru, zato mu sedaj ne diši samotno sedlo.

Posebno na cestnih ovinkih je mrcina redno postajal. Moral sem iz sedla, za uzdo sem ga vlekel in kresal nekaj časa peš poleg njega. Ze proti poldnemu je slo, jaz, samotni klativitec, nisem prehodil še niti polovice poti. Sedaj se je še pa črnotemno pooblašilo. Dež je začel padati v debelih kapljah. Moj plašč je romal z izgubljenim Lojzom bogzna kod, a mene pa je ploha brisala in prala od vseh strani. Pod streho ni bilo stopiti kam, vso plajo sem prebil na cesti v počasnem, živalsko trmastem koraku. Ko se je preletelo, sem se sam sebi usmilil do solz. Saj je vendar vse nabijalo po meni, vse nebesne in zemeljske šibe.

Kje je še bilo Gaje! Mene je neusmiljeno mrcvaril glašč; moker sem bil, da je kar curljalo od mene in truden, da sem podremaval na konju.

Na ovinku se je kljuse zopet ustavilo in ni prestopilo koraka več. Tepel sem ga, gladil in vlekel, vse zaman! Obstalo je kot pribito na cesti.

V teh trenutkih sem peneč od jeze obupaval. Zbral sem mrcino v cestni jarek, jo privezal ob brzozajni drog in se sesedel na mokra tla. Skril sem od toge pekočo glavo v dlani in stopil na ono žalostno stopnico človeškega življenja, ko je človeku vsejedno, če tudi pogine v cestnem jarku. Prav nič ni-

sem več razmišljal, ne molil, ne se hudoval, glava je mi kleknila na kolena in zaspal sem.

Spal sem trdo, nemoteno in dolgo. Take v napol spancu sem žul, predno sem se prebudil, da me nekdo prijazno-proseče kliče. Na ustih sem začutil pekoče tekočino in tedaj sem odprl oči.

V naročju me je držal vojaški duhovnik in mi kapljal na izsušena ustna grizeče hudega ruma. Okrog mene je bilo zbranih vse polno zdravnikov in častnikov. Na cesti je stala dolga vrsta upreženih vozov.

Krepko sem potegnil iz ponujene steklenice in zavest se mi je vrnila; spoznal sem, da me je pobral iz cestnega jarka slušajmo mimo vozeči „Feldspital.“

Kljuse me je še čakalo privezano ob drugo, a nisem več zlezal nanj, ampak stopil v ponujeni voz, in povedal usmiljenemu kuratu svojo bridko in žalostno povest. Vozil, večerjal in spal sem pri radodarnih gostiteljih vozeče se bolnišnice.

Drugega jutra sem zvedel, da se zbira moj zelo raztrošeni regiment v Lvovu. V Lvov ni bilo tako daleč več in jaz sem hrepenel po svojem polku kot po domu. Bolnica mi je podarila še odejo za konja in poslovil sem se s toplo zahvalo. Častniki in prostaki so gledali mojega konja, mu privzdigovali noge in menili:

„Kozak je, saj nima podkev na zadnjih nogah.“

Jaz še tega pomanjkljaja na mrhi niti zapazil nisem, ker mi je bilo šeckoježno, kakega rodu in pokolenja je staljivi grdn.

(Dalje prih.)